

Вступ. Визначення та еволюція медіа: від писемності до мережевої свідомості

Визначення та еволюція медіа: від писемності до мережевої свідомості

Визначення медіа

Термін медіа (або мідія) походить від латинського слова *medium* — посередник. У комунікації медіа визначаються як засоби передавання, зберігання та відтворення інформації, призначені для її донесення, попри просторові, часові чи інші перепони. Це поняття вказує на функцію сполучної ланки між отримувачем інформації та її надсилачем.

У широкому розумінні медіа може бути будь-яка знакова система, зафіксована у певній формі, як-от друкований текст, зображення чи усна мова. Однак зазвичай під медіа розуміють технічні засоби та канали комунікації, які формують особливе середовище спілкування, такі як телебачення, радіо та інтернет.

Медіа розглядаються не лише як проміжна ланка, але і як сукупність засобів передавання, зберігання та відтворення інформації, що створює штучний простір комунікації. У міру свого розвитку медіа пропонують нові форми тексту та репрезентації світу, стимулюють нові взаємини між суб'єктами спілкування та технологіями, а також є підґрунтям для нових способів організації та виробництва.

Згідно із Законом України «Про медіа» (2022), поняття медіа є синонімом терміну «засіб масової інформації» і визначається як засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, що періодично або регулярно виходить під редакційним контролем та постійною назвою як індивідуалізуючою ознакою.

Історія розвитку медіа та інформаційні революції

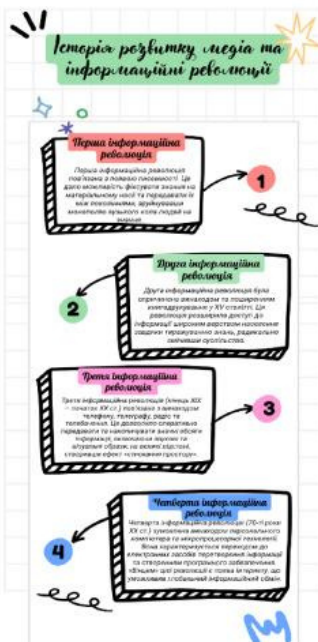
Потреба швидко інформувати велику кількість людей та передавати значні обсяги інформації призвела до появи мас-медіа та нових термінів. Історія розвитку медіа тісно пов'язана із чотирма інформаційними революціями, які докорінно змінили соціальну взаємодію людей:

1. Перша інформаційна революція пов'язана з появою писемності. Це дало можливість фіксувати знання на матеріальному носії та передавати їх між поколіннями, зруйнувавши монополію вузького кола людей на знання.
2. Друга інформаційна революція була спричинена винаходом та поширенням книгодрукування у XV столітті. Ця революція розширила доступ до інформації

Вступ. Визначення та еволюція медіа: від писемності до мережевої свідомості

широким верствам населення завдяки тиражуванню знань, радикально змінивши суспільство.

- Третя інформаційна революція (кінець XIX — початок XX ст.) пов'язана з винаходом телефону, телеграфу, радіо та телебачення. Це дозволило оперативно передавати та накопичувати значні обсяги інформації, включаючи звукові та візуальні образи, на великі відстані, створивши ефект «стискання простору».
- Четверта інформаційна революція (70-ті роки XX ст.) зумовлена винаходом персонального комп'ютера та мікропроцесорної технології. Вона характеризується переходом до електронних засобів перетворення інформації та створенням програмного забезпечення. «Вінцем» цієї революції є поява Інтернету, що уможливив глобальний інформаційний обмін.

Від традиційних до нових медіа

В історії медіа розрізняють:

- Традиційні медіа, які забезпечували передачу інформації в доіндустріальну епоху (фольклор, міфи, казки, епоси). Вони були орієнтовані на порівняно невелику групу адресатів, об'єднаних спільною культурою чи мовою.
- Масмедіа (Сучасні медіа)- це засоби масової інформації, що розвинулися у першій половині XX століття, пов'язані з електрифікацією та технологіями масового виробництва. Вони забезпечують одночасну передачу інформації великим групам людей і включають масову пресу, радіо та телебачення.
- «Нові медіа», які виникли у 1980-х роках і пізніше, пов'язані з комп'ютерними та мережевими технологіями. Наприклад, Інтернет-технології Web 2.0 є головним прикладом «нових медіа». На відміну від централізованих традиційних масмедіа, «нові медіа» функціонують за принципом мережі з багатьма рівнозначними центрами, де вміст значною мірою створюють самі користувачі (через блоги, соцмережі тощо).

Вступ. Визначення та еволюція медіа: від писемності до мережевої свідомості

У сучасному світі цифрових технологій Інтернет, соціальні мережі, алгоритми персоналізованого контенту та штучний інтелект докорінно змінюють сприйняття реальності, що призводить до формування мережевої свідомості — нового формату соціальної свідомості. Сьогодні понад 60% населення світу є активними користувачами Інтернету, а соціальні мережі стали основним джерелом інформації для мільйонів людей.

Лекція є частиною курсу «Фейкологія», створеного «Спільношколою» за підтримки Академії української преси.

